

Anica.

Spisal *Andrej Rapè.*

I.

nica je bila sirota. Očeta niti poznala ni. Mati pa ji je tudi umrla. Sama je ostala s staro teto na svetu pri ljudeh, ki ju niso mogli razumeti. K birmi je Anica hotela iti, ko sem jo izpoznal.

Lepo jutro je bilo tistikrat. Na travniku so naši kosili. Iz kuhinje je dišalo, dišalo. Mati je pripravljala za kosce žgance. Ej, taki so pa že bili, da bi se kar sami jedli! Na vežnem pragu sem stal z Jurčičevimi povestmi*) v roki in čital že davno dvakrat, trikrat prebrana dela. Prišel sem bil domov malo pogledat.

„Boš li jedel s kosci žgance ali ti je kava ljubša?“ tako me vpraša mati, ko stopi na prag, brisaje si roke ob bel predpasnik.

„To vprašate?! Za stavo bom jedel žgance s kosci. Dolgo sem se jih že veselil! — Kdo pa je ona deklica, ki tako otožno in tako boječe gleda sem?“ sem del.

„Stojanova Anica je“, odgovori mati. „Sirota je. Nikogar drugega nima na svetu kot staro teto, a še ta je več bolna kot zdrava. Ej, star človek! Nič dobrega nima na svetu, pa res nič! Ta-le Anica je večkrat lačna kot sita. Kaj bi neki rada? . . .“

Videl sem, da se otrok sramuje mene — tujca, zato sem stopil v kuhinjo, mati pa je ostala na pragu.

Tedaj pa se približa dekletce. Tako milo in proseče je zrla, tako zaupno, da nisem še videl takega pogleda. V očeh so ji trepetale solze. Roke je držala pod predpasnikom, kakor je že na kmetih to navada. Prišedši do matere, je vzdignila roke kot k molitvi.

„Kaj bi pa rada, Anica?“ jo vpraša mati.

Čul sem droben, tresoč se glasek, proseč, prikupljiv:

„Lepo prosim“ — vzdignila je roke — „bodite mi birmanska botra!“ Roke je še vedno držala sklenjene k molitvi.

„Nobena mi noče vezati birme. Oh, tako rada bi šla k birmi! Lepo prosim! . . .“

*) Josip Jurčič je znamenit slovenski pisatelj. Napisal je mnogo povesti. Umrl je v Ljubljani 1. 1880.

Kakor ihtenje je bilo slišati. — Potem pa se je potresel materin glas: „Ubožica, pa ti jo zavežem! Če nikjer ne dobiš botre, pa ti jo jaz zavežem. Le ne jokaj!“ Objela je moja dobra mati nedolžnega otroka. Ko je prišla v kuhinjo, si je brisala objokane oči.

„Pa ji zavežem birmo, ubožici“, je rekla. „Nobene ne more dobiti za botro, pa ji bom jaz.“

In zavezala ji je birmo.

II.

„Črešnje! Črešnje!“ Po vasi je vpila branjevka. Mlad fante je kočijažil. Štiri velike košare je imel na vozu, polne lepih črešenj, ki so v ustih kar hrustale in pokale.

„Po črešnje!“ je zopet vpil voznik. „Po črešnje, po hrustavke!“

In zbralo se je okolo voza vaškega drobiža, da le kaj! Mislim, da so bili vsi tamkaj! Kako tudi ne!? Če se že oči pasejo na tistih rdečih, lepih črešnjah, saj je že to nekaj! Večkrat pa pade tudi kaj črez mero na tla, in to je za vaški drobiž.

In voznik vozi po vasi svoje vabljuje hrustavke, branjevka pa hodi s posebno košaro še po hišah. Prišla je tudi k nam in postavila črešnje in košaro na mizo. Veselje je bilo gledati lepi, sladki, sočnati sad. Ej, ej!

* * *

V podstrešni sobici pri Stojanovih je ležala stara teta naše znanke Anice. Nekaj ji ni bilo prav in ostala je v postelji. Tudi spala ponoči ni dobro. Anica je sedela pri njeni postelji in brala.

„Po črešnje! Po hrustavke!“ Ta klic začuje hipoma starka in deklica.

„Pa sem jih res željna! In tebi, Anica, se jih tudi hoče, kaj ne? Pa kaj, ko denarja ni,“ zatoži teta.

„Po črešnje!“ se zopet razlega klic.

Anica je prihajala vedno nemirnejša. Nekaj je snovala v mladi glavi, pa se ni mogla odločiti.

„Tetka, kmalu pridem,“ je rekla nazadnje in stekla iz podstrešne sobice dol na cesto. Pred našo hišo je zazrla branjevko, ki je govorila z materjo. Skozi okno je videla naravnost v našo sobo in na mizo in na mizi košaro in v košari črešnje. Tja je umerila pot. Prišedši do mize, je stopila na stol in poželjivo zrla v lepe, debele črešnje. Aj, kar po ustih jo je nekako zabolelo, potem pa se ji je pocedila voda po njih! Slišala je že v svoji domišljiji, kako hrustajo črešnje v ustih. Začutila je, kako se razliva po ustih sladak sok, ko pregrizne sad. Vse to je čutila. Kako prijetno počti, ko zasadi prvi zob vanj in odtrga pecelj. Vse to je slišala, vse to občutila, in v ustih je bilo polno vode. Ali denarja ni imela nič.

V sobo stopi branjevka:

„Ali se ti jih hoče?“

„Hoče se mi jih!“

„Ali imaš denar?“

„Nimam denarja!“

„Pa ne bo nič!“

Anica je zrla proseče v branjevko. Roka ji je posegla za vrat.

„Mati!“ je rekla. „Teta so bolni, pa so si tako zaželeli črešenj. Žejni so. Ali denarja nimam. Nekaj pa imam — toda ali je greh? . . .“

Izza vrata je privlekla srebrno svetinjo.

„Pri birmi sem jo dobila; pa teta se mi tako smili . . .“

„Anica, ali bi jedla črešnje?“ se oglasi mati na pragu.

„Bi!“

„No, pa!“ In mati pride v sobo in strese v predpasnik lepih, rdečih črešenj.

„Štangarce so, prave štangarce! Le jej!“ reče mati.

Pa Anica ni jedla.

„Zakaj ne ješ?“

Zajokala je: „Botra, ljuba botra, odpustite! Svetinjo, ki ste mi jo kupili, sem mislila prodati, da kupim črešenj. Ah, saj bi jih ne bila jedla sama. Teta so si jih tako zaželeli, pa jim jih nisem mogla dati. In bolni so teta. Denarja pa nimava nič.“

„Dobra deklica si! Le taka ostani! Svetinje pa ne prodajaj! Kadar bosta s teto v zadregi, pa rajša pridi k nam. Na!“ — segla je po črešnjah — „pa tudi ti jej!“

Žarček.

Spisala *Marija Zopfova*.

Bilo je meglenega pomladnega jutra. V kotu velikomestnega hišnega dvorišča je životarila slabotna rastlina. Ko se nagne proti ozki odprtini, ki je bilo skozi njo moči videti nekaj neba in po kateri je dobivala borno svetlobo, se nenadoma pretrgajo oblaki. Kaj je neki to? Doslej nepoznana množina svetlobe se razlije po rastlini. Ko se le-ta boječe ozre kvišku, zagleda nekaj svetlega, blestečega, kar se ji prijazno bliža.

„Ne boj se me,“ izpregovori ta mehka svetloba, „Žarček sem; obiščem te odsihdob sleherni dan. Imam premnogo bratcev, in vsi prihajamo od ljubega solnca.“

Sladkost obide rastlinico, in dvor, dosedaj mračen in neprijazen, se ji je zdel ves izpremenjen, vsak kamenček je odseval v svitu solnčnega žarka. A že se je Žarček poslavljaj, obetajoč rastlini, da jutri gotovo zopet pride. In res, drugega jutra je Žarček zopet prišel. Rastlinica je hrepenela k njemu. Bilo ji je tako toplo, tako dobro! Žarček pa je jel pripovedovati: „Mi ne spimo kakor ljudje, živali in rastline — o, nikakor ne — ampak potujemo z ljubim solcem čez hribe in doline in gledamo tudi ponoči, ko vi spite, v daljnih krajih prav čudne stvari.“

Kako zavzeta je poslušala rastlina, saj ni vedela ničesar o zunanjem svetu. Razen kamenja in zidovja na dvoru ni poznala ničesar.

In pogosto in vedno je Žarček zopet prihajal. A če so hudobni oblaki zabranjevali Žarčku pot, je bila rastlinica v strahu; slednjič pa je vendar